

NORDISKA MUSEET 93
EX. 42259

DALARNA
Ludvika

Ämne: Järnvägsmannaminnen

Upptecknare: Lokförare Edvin Söderberg Bergmansgatan 46, Ludvika

Jag Johan Edvin Söderberg född den 10 mars 1891 i Boo församling Örebro län, lokförare sedan 1943. Och följande uppgifter härröra från egna livserfarenheter.

Född i banvaktstugan Trolleflod vid Palsboda - Finspong - Norsholms Järnväg som sedan förlängdes först till Örebro och senare till Norrköping nuvarande Norra Östergötlands Järnväg.

Min far banvakt Per Johan Sörberg född 20/2 1860 i Svennevad församling Örebro län. Som tidigt föräldralös fick dra sig fram i olika hem skräddarlära, trädgårdsdräng samt någon tid som dräng hos nån hästskojare i Stockholstrakten som han en natt fick rymma från, exerceerade på Vaxholm troligt artilleri men därefter drogs han mot hemtrakterna till skogstrakterna i södra Närke. Fick så anställning vid den då ej gamla P.F.J. som kransågarare och dressindragare åt banmästar Jonsson fick sedan befattning banvakt vid Hulta 3 km. från Palsboda.

Gifte sig då borgerligt någon gång mellan 1880 - 85 med min mor Augusta född Kärf f. den 19/11 1863 hon uppväxt i ett religiöst jordbrukar och hantverkarhem Falsgårde, Svennevad förs. Örebro län under Boo fideikommiss där baron Hamilton var och är fideikommissarie fastän nu i senare led. Nästan hela Boo socken och stora delar av Svennevad socken tillhörde fideikommisset.

Som äldst i vår syskonskara var en syster född 1885 och jag kom som trea vi blev elva (11) stycken syskon den sista född 1909 då var jag utflugen, flytta hemifrån 1907. När jag föddes var far banvakt vid Trolleflod jag har hört namnet Garpabacke kanhända platsen hette så förut det var vid en stor mosse som till dess legat orörd men vid den tiden byggdes där en torvströfabrik. Mor var där också grindvakt ty landsvägen Örebro - Norrköping skär där järnvägen, det var ingen biltrafik men det fanns på den tiden en ganska farlig och för den fredliga innebyggaren otrevlig trafik nämligen skojare och tattarföljen som drog land o rike kring med sina trasåk dragna av hästkrakar som slogs och sparkades fram ty de orkade ju knappt släpa fram de av allehanda trasbylten bestående åker

En gång kom där en hästskojare vägen norr i från då är där en liten backe som de skulle uppför men en häst som var bunden bak åket ville ej gå längre så skojarn bad far hjälpa honom och far som varit hos och kände deras omänsklighet mot djur anade det värsta och såg vid en snar översyn att här måste handlas, han sa, vänta lite jag skall gå efter en till som hjälp, far o mor hade en man inneboende för bygget av torvströfabriken. Ja, han gick och bad honom komma med samtidigt som far tog med sig sin 12 kalibers bössa å så sa han nu ska jag hjälpa er och sköt ned djuret.

Vid en senare företagen undersökning visade det sig att vid en plats mellan Palsboda och Svennevad var ett vattenställe som användes av förbiresande att vattna sina djur nu hade omskrivna häst fastnat i gyttn och för att få honom loss hade hans plågoande skurit hästen i svansroten då får det vara vad som hälst så går de dån så även den gången men med ett brutet ben som följd och där fick hästkraken gå ett par mil på detta sätt Och det påstods att det var som att doppa en rödfärgpensel i marken vart steg hästen tog. Det blev rättgång om händelsen och far tillerkändes ett bokverk Vakra Svarten den boken jämte Luters Postilla. Bibel o Psalmbok var de böcker jag måst minnes från den första tiden i barndomshemmet. Det var fler kontroverser där med vägfarande tiggande tattarkvinnor det kom en sådan en gång in till mor och tiggde men mor ansåg sig ej låta vänja henne med något, så hon fick ej vad hon tiggde om å så sa hon till slut, en sill kan jag väl få de guskelov har ni väl, då svara mor. Tror Ni vi tillverkar såna själva. Tattarkvinnan gick och gick under

svåra hotelser om mycket svåra dagar för mor, och det kanske nog till en del slog in men om det berodde på omskrivna tattarkvinna det kan ju få vara osagt.

Snart därefter ansåg ju far att det var bäst att se sig om efter annan plats med grannar på närmare håll och det blev Glöttra och där var han kvar till pensionsåldern. Ja den bygden är skildrad av författarinnan Irja Brovallius t.ex. i Synden på Skruke men jag ska säga att inte känner man i en människor och hur de levde i den trakten om man läser den boken jag har ett mycket godare intryck därifrån än hon jag hörde visserligen tals om tider då salt och potatis var stående rätt men dock ej så sent som då jag gick skola där, och hon var lärarinna där åtskilliga år senare å inte gick barnen i träskor håller jag kan ju ej håller tänka mig något dylikt ty gå som på vintern obanade vägar för flera intill tre kilometer det var nog ganska omöjligt. Det fanns bra skomakare som gjorde bra och hållbara skor det var bara att växa i från äldre syskon det var lång livslängd på skorna på den tiden. Och det var nog ej många familjefäder som den tiden ej kunde framförsko och halvsula skor det var kvällsjobb hemma för far när jag var liten och så var det lite var stans. I nämnda bok känner jag ej till mer än skildringen av skolans trädgård som skollärare Wätterström anlagt den lärare jag gick för. Ja jag tyckte han skötte plantorna bra både ute och inne hans högra arm var lam så han fick utföra alla sysslor med den vänstra. Ni skulle sett vilken precision han med sin vänstra tog sin pris ur dosan som förvarades i hans vänstra bröstficka att ta upp dosan öppna locket ta prisen stänga locket stoppa ned dosan i fickan och till sist med fröna in i näsan en del kom ju naturligtvis Då västen och katedern om han där befann sig.

Under min skoltid var det varannan-dagsläsning tre klasser var dag, man tycker nu att lärometoden var ganska primitiv som t.ex. det användes ej någon lärobok i svenskan ej håller för geografi läraren föreläste ur en läsebok som vi fick skriva efter sedan rättades skrivningarna då fick man se och sedan komma ihåg de fel man gjort. Likaså med geografin där föreläste läraren ofta gående runt bänkraderna om Sveriges indelning och gränser landskap och städer, med lite i taget så gick det bra t.o.m. när det gällde utlandet som t.ex. Spaniens floder Guadialquivir, Guadiana, Tajo, Durro, och Minio jag glömmer det aldrig. Men som en egendomlighet vi fick ej av Wätterström höra något om Norge dem var han ej god vän med orsaken av mig obekant. Så klarades skolan med ganska bra betyg i svenskan och ändå bättre i geografi där blev det en överraskning en premie, men jag ska säga i matte var det mycket dåligt En gång blev vi i klassen tillfrågade vad vi tänkte oss bli och jag sa ju som många pojkars önskedröm lokförare, då får du lära dig räkna annars går det ej sa lärarn, senare fick jag ju erfara det men med en kurs från Hermods klarades skivan flott.

Det var nog bekymmersamma tider för en banvakt med dåtidens avlöning och barnskaran ökades fort men vi klarade oss ganska bra mor vävde och sydde allt åt oss i hemmet och så hade vi ett par kor, gris och höns även får ibland det var ju jobbigt att få ihop foder åt djuren men alla som kunde måste hjälpa till. Så snart man kunde handtera en räfsa så hade man det jobbet utefter bankanterna sedan far och storebror slagit av gräset det blev ganska bra styckvis, den slättern fick inropas på aktion, ett extratåg utgick t.ex. från Finspong och se'n stannade det vid var km.stolpe för hugade spekulanter så då gällde det att vara sams med grannarna annars kunde det bli dyrt men det gick bra för oss vi hade för det måsta 5 km slätter, snart så orkade man: med lien och då var det att slå bankanter, ingen som ej gjort det kan veta vad marigt med sådan slätter.

Järnvägsbolagets inkomster av dessa ovan nämnda gräsauktioner jämte gångbiljetter och böter gick till pensionskassan. En pensionerad banvakt utkvitterade 66 kr. i kv. omkring 1910.

Ja små och stora fick hjälpa till så gick det även bidrog fars skicklighet att hantera sovelpåken som han kallade sin gamla 12kalibers bössa en gammal omgjord mynningsladdare och där om det blev knall så blev det fall. Det var gott om villebråd så det var inte så vårt att få det var värre att gömma särskilt som skogvaktaren med sina hundar hörde till grannarna. Flera mycket spännande tillfällen då skogens största villebråd fick hjälpa till att dra fram den talrika barnskaran. Jakthistorierna hör väl hemma på ett annat ställe men de hörde bra ihop med en banvakt och hans många ungar. Hinke sa ju att banvakter och statare var de värsta han visste å de var ingen osanning. Ja Glöttra var ju anhaltstation och i mina unga år var där även vattenstation både lok o lokpersonal var törstiga när de kom dit ty det var stora stigningar från båda hållen och vi hade ett härligt vatten som aldrig tröt. Men drygt var det många gånger med pumpningen ty jag och min äldre bror fick ofta sköta om den saken inte gick det så tungt men tid tog det.

Fars tjänst blev på detta sätt avlastat på oss så han fick utföra arbete åt sig själv sådant vi ej orkade med. Så var det goda bärmarker och jag vet far kunde på morgon följa oss ut till ett bra bärställe så fick vi stanna och plocka till framt kvällen då kom han och hämtade oss. Nu var det så att den vaktstugan var byggd i en grusgrop och där var mycket sten kvar efter grustagningen så det var för oss att plocka sten och odla så under årens lopp växte där fram en ganska stor trädgård det var nog en 30 - 40 fruktträd och bärbuskar som far med svett och möda skaffade ihop han höll för övrigt själv på med att ympa in nya sorter och som lyckades i flera fall.

Vi satte potatis hemma och vi satte hos bönderna grannarna så Vi satte när hösten kom då fick vi ungar som kunde hjälpa till både med vår potatis samt till bönderna som genhjälp jag kommer ihåg ett år sålde far 7 tunnor potatis fick därför 49 kr (7 kr tunnan) han reste sedan till Emma-marknad och köpte där en ko för 45 kr samt en stor kaffepanna den där kon fick sedan gå på bra bete, sedan slaktades den det blev mycket och bra mat på vintern i banvaktstugan, så ibland delades en tunna sill på fyra det blev omkr 25 kg. på man mycket mat för 7 kr å så blev det ofta att omväxlande äta sill o potatis och andra gången potatis o sill. Bostaden som skulle rymma oss alla ty vi blev ju som sagt fler och fler bestod av ett rum och kök ja den skulle användas-till allt bak, brygd, slakt ävensom till väntsal ty där var det och biljettförsäljning alltid var det någon resande till de 4 eller 6 tågen om dagen helst morgontåget till Örebro då var det att upp i otta för att mor skulle få lite avhyfsat. Dagar som Pålshoda-marknad och Hjortkvarns-mötet då var det trångt i banvaktstugans kök som i många år fick tjäna som väntsal åt frysande och våta resande. Sådana marknadsdagar var ju lite omväxling av vardagens annars trista tillvaro ty det var mycket folk och få som drog där förbi.

Eftermiddagståget från Örebro bjöd ofta och särskilt till helger på obehagliga intermesson beroende på att sprittörstiga individer hade tagit in för mycket av det goda jag kommer ihåg en kväll julafton var det och mor höll på att bada någon av de minsta och fått upp den ur badet då det kom inraglande en full individ och placerade sig med baken direkt i badbaljan, att den fyllon inte förfrös under den då kommande vinternatten får man väl tillskriva vår herres beskyddande av barn och fyllhundar.

En gång kom en resande med tåget nån sorts svensk-amerikan det var mitt på dagen så vi skulle till å äta middag potatiskorv och potatis den där amrisen börja äta den ena biten efter den andra å så sa han, ja sköter mej själv, sedan dess fick den sortens korv av oss heta, sköter mej själv korv. Flera vintrar var det mycket snö så när tåget kom och loket tagit in vatten hjälptes lokpersonalen och far åt att skotta bort snön från loket ty det syntes bara skorsten och hytten, ofta måste sotet Ösas ur sotskåpet De lok som i min gröna ungdom gick där förbi var 6 kopplade tanklok tillverkade i Trollhättan 1874 No 1 Finnspong No 2 Boo, No 3 Sonstorp, No 4 Haddebo var tillverkad några år senare, No 5 och 6 Glan och Roxen 4 kopplade tanklok bar tillverkningsår 1885 ett av dessa senare lok såldes till Spetsbergen Sveagruvan men det tillhör ju senare tiders händelser. Loken 7 - 8 - 9 Närke Örebro, Östergötland kom 1897 så nog hade ett intresserat barnöga något att se på några gånger om dagen.

Men inne hade det ju kommit till en och annan bror eller syster ä då kom prästen Gust. Herman Pettersson efter anmodan förstås hem och döpte den senaste telningen å det var så roligt tyckte 'han att det hade kommit tillökning och han sa. Ju fler barn ju fler Fader vår, han var barnlös själv och under döpelseakten fick vi syskon stå uppradade efter storlek och ålder för att som prästen sa, åse när lilla syster blir Guds barn detta kunde jag ej fatta ty jag ansåg förstås att den nog förut var en guds ängel.

Vi hade 6 kilometer till kyrkan och det fick man ofta gå om söndagarna deltagandet av gudstjänsterna, var dåligt i allmänhet men julottan då skulle ju alla dit; Ett par gånger när det var före lånte far. grannbonns märr och efter den gjordes julottefärden det var ju trevligt. Men värre var det en julottefärd vi var lastade på en dressin vi var nog 4 syskon o far så i en stark lutning vid en annan vaktstuga stod den vaktens dressin på spåret jag vakna till i diket om en stund så jag hörde då far och den andra vaken föreläsa för varandra i mindre väl valda ord om trafikvett i alla fall var det ej värre än att vi kunde fortsätta men jag kräktes i kyrkan och även sedan vi kommit hem.

Julklappar kommer jag ej ihåg men julgran var ju obligatorisk och det var vackert så. Prästen Pettersson var omtyckt i mitt hem och jag vet att senare när mina systrar skulle ut och förtjäna sitt levebröd så behövde de ju lära sig något extra då hjälpte han mina föräldrar med ansökningshandlingar till väv och folkhögskola och tillstyrkte statsanslag till samma.

Vi hade fler sorters hobby till nytta och nöje fiske i närbelägen sjö med tillgång till bad vid fin sandstrand, men på höst och vinter var det träslojd då var det bra att som hobbylokal använda pumphuset där tillverkade vi olika nyttosaker med far som läromästare där tillverkades träslevar, korgar och mjärdar allt till husbehov men inget arbete fick utföras på söndag o helgdagar ej heller jakt o fiske.

Efter slutad läsning o konfirmation var man ju mogen som man tyckte att flyga ut och se om man kunde någotsånär klara sig på egen hand, våren 1.007 skrev jag ansökan till maskiningenjör Th. Annerstedt Finspong om plats kunde beredas som lokputsare och snart fick jag svar att jag fick börja i Finspong som putsare och med det börjar min lokmannabana, jag fick putsa och hjälpa till med vad som häst inom utom och varhelst hjälp behövdes, jag blev en ambulerande putsare ty jag vikariera för nattputsare både i Finspong, Norrköping, Hjortkvarn och Örebro södra. Det var lite kusligt ibland, ung och oerfaren som man var, På eftersommaren 1007 var jag en tid nattputsare i Örebro där kom ofta hemlösa lodare och ville ha tak över huvudet och jag kunde ju ej neka dem. En gång kom en tjock halvfull gubbe in i stallet och presenterade sig som lokförare Olsen och han undra om inte jag kände igen honom men jag sa att jag vet ju inte säkert å då sa han Ja har ej varit lokförare på de svenska banorna utan på de Schweizka banorna, gubben fick ligga kvar och han tog av sig allt och låg naken på en bänk i stallet. I

En natt i aug. samma år drog ett svart åskväder fram över stora delar av landet den natten var jag även putsare där, det började strax jag fått in loket i stall och jag hade indränkt en sudd i fotogen för att putsa av hjulsidorna som brukligt var på den tiden, jag tyckte det blev för kusligt att fortsätta arbeta ty det lyste och dundra så hemskt, så jag kröp upp på bänken i ett hörn av stallet med de stora fönstren och jag satt där och såg olikfärgade ljusringar över den fotogensudd som låg på bänken ett stycke från mig, mellan 2 - 3 var det värsta över då gick jag ut för att se och då syntes en mörk ridå i norr varur ilskna blixar då och då lyste upp horisonten.

När jag på detta sätt ambulerade hit och dit tog jag matsäck hemifrån de fick ju då en välbehövlig ekonomisk hjälp jag tjänade då 1,20 om dagen det blev ju 36,- 37, 20 resp. 30 eller 31 dagars månad. Jag lämnade 30 kr hemma och husrummet i Finspong kostade 20 öre pr. natt eller dag om en så vill säga, det var hos ett äldre banvakarpar i deras köksoffa de låg själva i en säng också i köket stort svängrum var det ej men det behövdes ej heller ty man hade ej annat att göra än att sova då man det fick göra.

Där vid järnvägen rekryterades bromsare och vagnsmörjare från maskinavdelningen så vid behov fick man åka ut på skruven och på den tiden fans inga bromskurar till skydd mot väder och vind det var ju rena lyxen, det fans ju till början (före 1908) inga sittsar vid bromsskruven utan man fick sitta med armen om bromsen och benen dinglande över vagnskanten att det gick bra kan jag nu ej förstå man satt där på en vagn lastad med kol eller tackjärn och såg ned på skensträngen som sovande ilade bort, under en värmande sol eller kalla gnistrande stjärnor då kunde det nog hända att man nickade till någon gång och har oturen varit med har ju dessa rader ej ritats.

En gång var jag med om axelbrott på en vagn femte vagnen från den jag åkte på det var intill sjön Glan mellan Ljusfors och Doverstorp vagnen var tackjärnlastad vinter och kallt så den gjorde ingen skada den väg han släpa så stanna vi och lämpa över lasten till ena sidan se'n tippa vi över vagnen i bandiket åt sjökanten till så var den saken klar och färden fortsatte.

Den ena dagen ute och den andra inne år 1908 byggdes en ny reparationsverkstad i Finspong och där fick jag först göra bekantskap med luftmaskiner till nitning och mejsling vid reparationer av ångmannor det var då Maskiningenjör W. Betts som förde befälet över allt rullande och vad därtill hörde.

Fritidsproblemet i dessa gryningstider var en I.O.G.T. loge som jag kom med i och en studiecirkel som med förkärlek studerade Stridbergs blå böcker, Frälsningsarmén möten någon gång då och då med 10 öres inträde var för många ett billigt och gott nöje ty tiderna var då för många mycket svåra till följd av att valsverket och

yxfabriken nedlades så en natt brann spikfabriken då var där svårt för många. När något senare Svenska -Turbinakt. Ljungström började sin verksamhet där i Finspong blev det ljusare tider med ett och annat då byggdes ett församlingshus, där blev det teateraftnar konserter på vintern ofta maskeradbaler där såg jag Hamlet första gången. Med förenade krafter ordnade vi också en Folkets park.

Efter olika öden o äventyr blev jag vagnsmörjare, följde med tågen i en med skruvbroms försedd finka det var att bromsa när så erfordrades smörja vagnar, lasta o lossa gods sköta aktersignalerna och belysningen i passvagnarna som då var fotogen eller stearin ljus, uppvärmningen i passvagnarna som i början bestod av flera värmesystem, det var vanliga koleldade kaminer, en del vagnar hade träkolseldade kaminer där man fick släpa upp träkol på taket och fylla en behållare jag tänker mig något i stil med sena tiders gengasaggregat. Så fans det tre (3) boggipassagerarvagnar dessa var varmvattenuppvärmda, en koleldad panna var anbragt mitt i vagnen den var lättskött men dessa vagnar var försedda med mycket polerad mässing i handtag och räck dessa måste ju vara blankputsade vid tågets utgångsstation, vatten i karaffer i pannan och fotogen i lamporna samt dessas glas och sken putsade allting skulle en vagnsmörjare hinna med. Var det så torgdagar och dagar med mycket extra resande var det förstärkning av gamla vagnar med alla de sorters belysnings och uppvärmningssystem. Då kanske många gånger man fick extra påskrivet av resande att man ej skötte sig med värme o belysning till deras belåtenhet det var den drickspeng man fick någon annan var ju förbjuden och den bjöds ju ej håller. Men så tjänade man 60 i mån. jag var stationerad dels i Norrköping, och en tid i Örebro under åren 1909 - 1912. Bland olyckor jag under den tiden var med om var då vi körde på och dödade två människor strax söder Örebro de åkte efter en häst och kon, från Örebro-torg där de på dagen affärat med kött o fläsk.

Vi fick lasta upp dem i min finka till synes livlösa och tog dem med in till Örebro, den natten efter sov jag ej så gott. Så var det några andra gånger men ingen med så svåra följder.

Under den tiden man reste städer i mellan så var man fri dels mellan stationerna och dels fridagar och enär jag var intresserad av läsning så jag köpte regelbundet då de av Nordiska förlagets 25 o 10 öres böcker det var en del bra saker som jag slukade på fritiderna. Sedan blev det större böcker av Aug Strindberg Valdem. Lindholm m.fl. böckerna samt postsparbanksboken fick dela broderligt av det som ej gick åt till det dagliga uppehållet.

År 1912 mönstrade jag till beväring kom till infanteriet men enär det var allmän vapenvila detta år exerceade jag ej förrän 1913 och då på I 3 Örebro regementet förut förlagt på Sannahed nu var det nytt och fint och otrampade vägar så där var det svårt att hålla putsen upp till belåtenhet för t.f. kompani befälhavaren löjtnant Gunnar Hallénborg. Komp. chef var kapt AR von Frisendorf han såg till oss ibland hur vi skötte oss jag kommer ihåg en gång då någon av pojkarna hade kommit i olycka för och brutit av en klädhängare i korridoren då blev det uppställning ty syndaren måste ju fram men ingen anmälde sig då sa' Frisendorf. Ser Ni de där är inte att hänga folk i det har vi bättre don till. I förbigående kan jag nämna om den mat vi fick på detta regemente det var den uruslaste jag fått ditintills men tack vare de besparingar jag hade så klarade jag mig fram på vad Soldathemmet hade att bjuda på.

Tiden gick och snart var det höst och man var åter en fri man då kom man ju tillbaks till järnvägen igen och då på förrådet i Finspong men att gå still när man var van fara omkring föll mig ej i smaken så kom 1914 och med det första världskriget då fick jag göra reptionsövning plus en månad krigstjänstföreläsning oro i luften man hörde ej annat än att snart är vi också med, men hem kom man även då.

På våren 1915 sökte jag anställning till S.J. Liljeholmen där maskiningenjör Blomberg då var chef. Fick börja där först en månad på vagnsverkstaden o. div. råhjävarssylor kom sedan in i maskinverkstadens smedja och plåtslageriavdelning tungt och hårt av för mig ditintills okänt arbetstempo med basar och ingenjörer som övervakare överallt. Jag bodde då på Kungsholmen och åkte morgon o afton färja Kungsholmstorg Varvgatan så någon morgon på vintern 1915 - 1916 var det svår packis i Mälaren och färjan hade då göra 30 min. istället för 15 så fastän jag skyndade så fort jag kunde kom jag ej inom porten före andra ringningen jag stod och väntade medan portvakten ringde fick sedan min bricka och så var jag strax inne och satte igång inte ont anande, jag var då smedhalva sedan på dagen kom basen Björklund en till bas befördrad smed han sa till mig att jag skulle in till maskininspektör Looström, jag stegade in på kontoret,

då sa han Söderberg kom för sent i morse, jag förklara vad det var för fel ty han trodde ju att jag försovit mig men då när han hörde orsaken sa han. Det angår oss ej Söderberg har väl reda på att han skall vara inne på sin plats omklädd när det ringer andra gången och det erkände jag att jag visste, så var det bra för den gången jag fick ej något straff. Jag tyckte i alla fall det var grinigt så jag tänkte, vid första bästa tillfälle bort därifrån.

Jag har nu talat om arbetet och nu något om fritiden, jag trivdes bra i Stockholm var fortfarande med i I.O.G.T. nu i 88 Daniel på söder där jag trivdes bra i den miljön vi träffades både vid möten och andra trevligheter föreläsningar, teater men sällan bio en föreläsare jag beundrade var Professor Knut Kellberg men tyvärr det blev för lite. Intima Teatern trivdes man gott även besöktes Dramaten. Det fans både i och omkring Stockholm ställen där man kunde finna nytta och nöje, även Trefaldighetsnatten vid Ugglevikskällan var ju en äkta folkfest som var lustig på sitt sätt.

I Stockholm träffade jag den ledsagarinna jag sedan fick genom livet en närkestös från Kumla. Jo det var sant på hösten 1915 gjorde jag tredje och min sista repetitionsövning. på I 2. Göta infanteri i Stockholm. då däremot året förut gjorde jag II repetitionsövningen plus krigstjänstgöringen på Malmslätt invid Linköping.

I början på år 1916 sökte jag anställning till Stockholm Västerås - Bergslagens Järnvägs maskinavdelning, där maskindirektör Th Geo Betts var chef. Den 2 mars anställdes jag där som hantlangare Lämnade således Stockholm och min tös mot Västerås pluggade matte från Hermods på lediga stunder, trivdes ej något alls av ovan angivna skäl ty bo i Västerås med fästmon i Stockholm hur kunde det gå det förstår jag ej den dag i dag är. Första maj 1916 kom jag ut som eldarelev åkte då till Stockholm träffade där min flicka som aldrig sett mig så svart förr men det började ljusnande tider..

Jag åkte elev fem dagar fick sedan börja på egen hand där i Västerås till den 6 november samma år då fick jag order att resa till Sundbyberg för tjänstgöring därstädes det var ju som att komma åter till lyckans land och där trivdes man gott men kristid och dyrtid svårt att få något att äta, på matserveringen kålrötter i många former så jag tog mig för att vara min egen hushållare jag hade bra husrum hos en bussig kollega med tillgång till kök vad kunde man önska sig mer man fick något fläskben någon gång då kanske det blev härligt rotmos och potatis skaffade jag från Närke.

Värre var det en gång då vi förår Ljungberg och jag köpte en hink nors i Stäket av pumparn för 10 öre när vi där tog in vatten, den var svår att anrätta jag försökte så gott man kunde å så försökte man äta av dem men när man fått i sig lite av den ville den ej stanna kvar så det blev ingen fest den gången. Så fick man stå i kö för att få några paltbrödsbakor det dugde att doppa i det så kallade kaffet av maskrosrötter.

Jobbet var ej så trevligt häller vi hade då många sorters bränslen koks, briketter, stybbiga kol som vi kallade Amerikansk matjord som fyren blev full av efter endast 3 mil ingen fallrost utan ösa ut detta med en skopa ur en tvåmeters fyr det tog tid och mycken svett. Så var det briketterna vars sot trängde in i huden så den blev spröd som pergament man var riktigt rädd för att tvätta sig, det var onda tider, men det gick så var vi framme vid 1918 spanskans år den klarade jag mig ifrån bra hade ej kännning av den alls kom på eldarkurs i Västerås hösten detta år. När jag så hade klarat kursen då gifte vi oss Ester född Gustafsson och jag. Det var precis ingen behaglig tid att sätta bo ty det fans ej annat än surrogat och så dyrt, en treliters kopparkastrull kosta 30 kronor men så fanns det järnkastruller som var förköpprade så det var bäst att vara försedd med en liten magnet för i ett sådant fall kunde ej ögat avgöra vilket som var vilket, ett dussin aluminiumskedar kostade 12 kr och annat fanns ej att få, men vi fick ihop så vi klara oss och husrum fick vi också fastän det var trångt på bostadsmarknaden även då.

Första världskriget var slut hösten 1918 och slut blev det snart därefter på ransoneringarna det fanns ju förut ingenting nu började det finnas allting men dyrt var det ju t.ex. mjölk betalades med 57 öre liter.

Den 1/1 1919 befordrades jag till lokeldare med en lön av 1720:- pr. år.

Kort därefter började trafiken minska, ingen malm till Tyskland och således ingen åkning för oss yngre alla extra avskedades även var det tals om att avskeda sista befordrade årsklassen, men vi bereddes arbete i stallar och revlag, kollossning och allehanda ting för mig blev det så till 1928 då jag sökte till ledig förklarad

plats i Ludvika så då fick jag börja igen att skotta kol och det fick jag fortsätta till det år jag fyllde 50 år 1941 det år på hösten började jag köra, tenderade och beforderades lokförare 1/4 1943.

I vårt äktenskap blev en dotter född 1920 vårt enda barn, dåligt kanske någon säger det vill jag ej förneka det borde varit fler men omständigheter som ej är nödvändigt här beröra gjorde att det ej blev fler.

Jag har hoppat över en del när man börjar tänka efter, t.ex. ens första betalda arbete och andra händelser som väl borde varit med jag tänker nu göra ett litet P.S.

En gammal bondgård i närheten av mitt hem ägd och skött av två gamla syskon gården var ganska stor i förhållande till den arbetskraft som stod till buds jag var väl en 7 - 8 år då jag fick hjälpa till där bland annat med att som det hette köra tröskverket det var att mota på ett par Oxar i en rundvandring en sådan dag inbringade i lyckliga fall 25 öre.

Det var som sagt en mycket gammal gård med inredning som en nutida museigård. Öppen spis i köket för matens tillredande och allting annat i stil därefter det stora runda matbordet med stenskivan bordet var även skafferi med små skåpluckor runt i kring man satt ej något bekvämt vid ett sådant bord inte var det så smakligt håller ty jag varnade små kvicka djur i brödet som bjöds så jag sa en dag till tanten att jag skulle gå hem å äta. Du ska nog få mat som du kan äta sa hon, så fick ja en skål mjölk och en vetebulle men som jag visste att brödet var ganska gammalt kastade jag det i ett obehagligt ögonblick under kökssoffan men då var det en katt som såg vad jag gjorde så han hoppa dit och stanna kvar gnagde i sig biten och det var nog tur för mig.

Allt i den gården var i den gamla stilen storrummet försedd med en stor öppen spis där vi banvaktens ungar vid en stor brasa fick kläda julgranen och det var en viss mystik över allt där uppe i Norrgården det sades ju att det fanns tomtar där för dom hade målar Lennartsson sett. Jag var ej så gammal då jag hörde honom hemma i vårt kök berätta historien om Norrgårds tomtar, små grytor har också öron så även den gången.

Jag var ju där och måla för några år sen börja Lennartsson så en morron när jag kom in i rummet där jag hade mitt målararbete så höll det på där några småttingar och måla: jag gick ut i lagårn och tala om för Emeli att jag ej fick utföra arbetet själv, ja det är nog möjligt sa hon dom springer i vägen för oss över allt sa hon så kan Lennartsson hjälpa oss av med dem så gör de, jag gick in och börja måla igen men så strax kom där en liten figur fram jag slängde min målarpensel på honom men det blev bara ett märke i byrån se'n fick ja vara i fred den dan men på kvällen då jag gick hem då fick jag ej gå ensam det var några som gick strax bakom, när jag kom till ett mörkt ställe Klinten blev de mycket närgångna så jag slängde bakåt med min knölpåk den for ur min hand och slog i en gärdsgård då sa det tjoo i luften å sen mindes jag ej mer förrän jag låg hemma i soffan.

Undertecknad hade nog ej börjat skolan när jag av den målarn intresserad åhörde ovan skildrade, så när man var där någon kväll då det började skymma var det som att förfäderna viskade till en genom det gamla bohaget, t.ex. en gammal dalaklocka fans i varje rum.

På tal om tröska så var det endast de större gårdarna som hade tröskverk, i tidiga vintermorgnar när man kom ut så hördes slagans taktfasta dunkande från de små ställena i skogstrakterna däromkring.

Efter som jag hört slagtröska så minnes jag en historia om detta tidsödande arbete, ett par luffare som tiggde mat och logi i en gård, Jo det fick de men de skulle hjälpa till med slagtröska andra morron så det blev upp i otta att börja med slagorna när det gått en bra stund så gick den ena ut för att spana efter solen den andra fråga vad titta du efter, ja titta efter sola, då sa den andra ha du sett den förr så aldrig lär du väl få se den mer.

Nu flyttar vi fram till finspongstiden 1907 ~ 14 när t.ex. jag var med som intresserad åskådare vid det första riksdagsmannavalet det var en stor dag vi finspongsbor fick gå den långa vägen till Risinge kyrka att rösta där fanns det folk hela dagen, i en stuga serverades kaffe och en äldre man spelade fiol så bjöds han ur medförda fickflaskor men han tog helt sparsamt. Jag måste stoppa hela dan sa han. En i Finspong hemmahörande men i Norrköping överliggande personal lokförare, eldare och konduktör tog bil på kvällen från Norrköping till Risinge kyrka för att rösta när de kom var det någon som börja gå omkring och ta upp kollekt till bilskjutsen.

Storstrejken 1909 åkte jag vagnsmörjare mellan Örebro - Norrköping den annars så rökiga Norrköping var då ren, tyst och stilla den första skorsten det började ryka ur var chokladfabriken Svea och då jag såg mycket folk samlade där i närheten gick även jag dit lagom för att komma i vägen för ridande polis som gjorde anfall mot folkmassorna. Jag fick även under strejken vara många behjälpliga med att skaffa tidningen Svaret. Tiden däromkring var det då man från någon landsvägskant åhörde Kata m. fl. då särskilt hon höll sina brandtal och ropade ut åt karlarna att de var ena stackare som knöt nävarna i sina byxfickor. 1914 på hösten var det politiskt stormigt efter bondetåget och borggårdstalet, jag och en kamrat reste in till Norrköping för att på cirkus åhöra en diskussion mellan Fredrik Ström och kapt. Törngren över ämnet Kungadöme eller Republik. En annan gång var det Hjalmar Branting som talade på samma ställe.

Edvin Söderberg lokf.

Ludvika